

Ахматова Раиса

****

Сатасар гяьттина, зарзлуш бу бода,

Хиндолчун шоралла ю суна гуш.

Моттало, хинцца со йоллу дйайоло

Сатасар глаьттина

Автор: Administrator

16.11.2018 07:45 - Обновлено 16.11.2018 07:46

Дахарах, вайн ирсах эшараш сайн.

Хинцца бен ца бевзи попан ницкъ суна,

Гушбоцчу пондаро хьоьсту сан дог,

Ткъа стиглахь, жаљуьно шен жа а санна,

Мохо дlалотьку и мархаш а го.

Дохк даьржа лекхачу бердийн йистошца,

Бешерийн тlадмашца лийдало и.

Де глотту, сирла де малхаца доьлуш,

Махкахой, вайн ирсан цхьа де ду и.

Ткъа цхьанхьа-м жима йол, сатасар кхойкхий,

Схьахьоду, дуьтий и шен жима цlа...

Пондарчин поэтан похІма а хІинца

Божаршна санна ду цунна муьтІахь.

Зевне а, ирсе а ду цуьнан елар,

Сан метта дІахІотта сихъелла йоІ...

Бешераш дІаихна, поп тийна лаьтташ,

Ткъа хІинца мотт бийца Іемина и!

***

Шийла мох, со шельеш,

Сан дегІах хьерчалахь,

Меженаш егаеш,

Со къарьян хьажалахь,

Сатасар глаьттина

Автор: Administrator

16.11.2018 07:45 - Обновлено 16.11.2018 07:46

Нуьцкъала шок етташ,

Сан лергаш къарделахь,

Хъайн суйнаш сан цийца,

ДегI шелдеш, кхарстаде!

Нагахь со хъан ницкъо

Харцаяхь бертал,

Нагахь со ницкъ боцуш

Йисича сел холчихь,

Сан голаш лахийна,

Ца глоттуш йисича,

Сох къа а ца хеташ,

ДIашаръе лаьттара,

Даймахке, хьомечу,

Халкъе сан безам

Таллахь, барамал

И клезиг хилахь,

Хьомечу махкана

Сан ницкъаш дIабала

Со кийча ца хилахь,

ДIаэца лаьттар.

Нене

Цхьа сингаттам баьлча,

Хилча хазахетар,

Сатасар глаьттина

Автор: Administrator

16.11.2018 07:45 - Обновлено 16.11.2018 07:46

Иоглур ю хьо йолчу –

Ахь длакхайкха со.

Со йоблуш – хьо ела,

Елхяхь – сан дог эца,

Ларъе къаьхьчу балех,

Хьехар суна деш.

Дахаран цу цлергахь

Тоъал со а яьгна.

Хлетте а ю дуьне

Хазахеташ со.

Нислора, там бойна

Олхазар а санна,

Со южуш а, амма

Готтура хъала.

Ахь до суна хъехарш,

Ларлуш хила бохуш,

Даима сагатдеш,

Ларйо хийла со.

Йина мохк, хьо, нана –

Шу ю-кх сан гортораш,

Шуьшиннах а яьлла,

Лелалур юй со?

Ас сайн халчу хенахь

Сатасар глаьттина

Автор: Administrator

16.11.2018 07:45 - Обновлено 16.11.2018 07:46

Лайнарш диц ца делла,

Гина буйса кьагош,

Кхетта шовзткьа малх.

Дахар – и ду дахар, –

Нисло дагахь доццург,

Текъамаш яц безаш,

Кхаьрда дозаллех.

Лор яц хьо, делахь а,

Дарба деш, ахь хийла

Когаш тIе хIоттий со,

Дагна гIора луш.

Ахь ницкъ а лой, майрра

Йолий гена ара,

Буьрса дарц а эшош,

Бора ас сайн некъ.

Блаьрса хьан артделла,

Эшна деглан глора,

Къежъелла месаш го

Кортали келлахъ.

Къинтлера а ялий,

Доху хьобга, нана,

Дарбане куьйгашна

Баккхийта цкъа барт!

Сатасар глаьттина

Автор: Administrator

16.11.2018 07:45 - Обновлено 16.11.2018 07:46

***

Доттагий, я седа, я малх гур боцуш,

Дуьнен чохь со шайца йоцчу хенахь –

Декийта сан иллеш, со карлайоцуш,

Кхерстийта даима вайн лаьтта тлехь.

Безаман шабарш сан иллешка дайта,

Лепийта, хилла шайх Iуьйренан тхи.

Адмашка даима хаза ойла яйта

Лууш ю, со цаьрца цахиларх кхин.

Дахарехь дерриг дан ницкъ

сан ца кхаьчна,

Хийла ас, гIо эшна, Iений бIаьрхиш...

Иллешка дайта сан дан ницкъ

цакхаьчнарг,

Халкъана гуллакх деш, декийта уьш!

***

Клайчу даькхнийн

Индаглашлахь

Ойланехь цхьа

Лела со.

Цхьа клайн марха

Техка стиглахь,

Гурглаз санна

Сатасар глаьттина

Автор: Administrator

16.11.2018 07:45 - Обновлено 16.11.2018 07:46

Хлорда тлехь.

Сайн дагахь ас,

Буйьхар хлуттий,

И клайн мархаш,

Льцу схьа.

Уьш, марахь ас

Эвла яьхьна,

Берашна

Йокъур ю д1а.

Лоллур ю д1а

Ас сайн глайгла,

Мохе яьлла,

Сатасар глаьттина

Автор: Administrator

16.11.2018 07:45 - Обновлено 16.11.2018 07:46

Лаьттар ю.

Бераш ловзуш,

Самукъадаьлла,

Со а царца

Ловзур ю.

Царна, дог сайн

Парглатдаьлла,

Эзар ловзар

Іамор ду.

.. .КІайчу даькхнийн

ІиндагІашлахь

Ойланехъ цхъа

Лела со...

***

Сайн шераш дӀаэхарх, кхерац,

Гиччош сайн кӀеждаларх, елхац, –

Жималлехъ сатуьйсуш лехнарг

Карийна. Харц хастам лехац.

Бес-бесар хилла сан денош...

Мел халчу новкъа со яларх,

Суо йина юрт йицйой лелаш

Хилла яц минотехъ цкъа а.

Пепнаш го дийнна цхъа бода,

Хиш хеза эшаршца декаш,

Казбек лам го лепаш длогяхь,

Ойланехь кладбелла хета.

Шена те кхоьллина говтал,

Кхузахь цкъа луьйренаш кхехьна

Пушкина. Сан махкахь башха

Поэмаш Лермонтовс яьхна.

Нохчийчов! Сан хьоме Даймохк,

Хьан уьйтIа кхаьчнарг ю бIаьсте!

Со, кхоллам хьайчух дIаййна,

Къоналло шозлагIа хьаьсти.

Сатасар глаьттина

Автор: Administrator

16.11.2018 07:45 - Обновлено 16.11.2018 07:46

***

Ас бехк ца буьллу

Со йолчу цаварна,

Со оьглаз ца яхна

Хьан кехат цадарна.

Хлуммаъ дац, хьомениг,

Суна там ца бича,

Хийцамаш ма хуьлу –

Со царна ю кийча.

Хинца а хьалхара

Дац суна дладолуш

Хьан бляьргийн схьахьежар

Вайша цхъаьна долуш.

Ахь дина къамелаш

Сан лерехь лаьтташ ду,

Юьхъа тIера цIена бос

Хинца а лепаш бу.

Хийла де дIадахна,

Хьоьга ас сатуьйсуш,

Хийла ас ларйна

Яхъелла буьйсанаш.

Ас бехк а ца буьллу

Хъан кехат цадарна,

Сатасар глаьттина

Автор: Administrator
16.11.2018 07:45 - Обновлено 16.11.2018 07:46

Со оьгаз ца яхна

Со йолчу цаварна.

Х1ун хилла суна?

Хууш яц, х1ун хилла сайна:

Ницкъ кхачац йовза хьан къайле,

Я сан дог к1адделла-техьа,

Я хьан дог шелделла-техьа?

Блаьргаш чохь гергарло кхайкхош,

Лийхира вай вовшийн куьйгаш.

Дегаза хилла-те довзар?

Я хилла хьо харцдерг дуьйцуш?

Сайн х1усам шелъелла хета,

Декхна де хетало буйса,

Хьо ца гуш, сагатло – кхета:

Безамо даг чохь кӀеж туйсу.

Дог парглат лелачу хьуна

Хаац, со, сагатдеш, хьегар.

Хууш яц, хӀун хилла сайна,

Лалац-кха хьо сайца эгӀар...

***

Наб кхетац ехачу буса,

Седане наб йоьху аса.

Сох къа а хетта, цо суна,

Безаме хичаш йо лакхахь.

Бовзачу новкъа со йьду,

Юьртана йолу со генна.

Тулгашна юккъехь цхьа шовда

Дистхуьлу, дош олуш хьоме.

Гюьнна со кхайкхира хьобга,

Йовхо а йийхира жимма,

Амма хьо хьаьжира соьга...

Техвелира юххешха шийла.

***

Хетара – дӀаяхча,

Вицлур ву сайна,

Тешара –

чим хир бу безамах вайн.

Хинца вай генахь ду,

Хлетте а суна

Вицлац хьо,

Хлун дер ас, со хууш яц.

Амма со лемар ю

Хьо вицван, теша,

Даг чурьа эkkхор бу

Хьоб безам ас.

Блаьргаш а сан хир бац

Сатасар глаьттина

Автор: Administrator

16.11.2018 07:45 - Обновлено 16.11.2018 07:46

Даим хьо лъхуш,

Я, хьуна сагатдеш,

Болхур бац уш.

Лелар ву хьо тлаккха

Ма-луъу хьайна,

Новкърло йийр яц ас,

Дехарш хьоб деш,

Амма синтем карор

Буй-техьа суна?

Ас муха суо ларъян

Еза-те хьох?

***

Сан клант, хъан ирсана, нанна – суна

Хлун лаа деза хлъттинчу кхиэлехъ?

Хъайн клантана лаа дерриг хъуна.

Сан клант, хлун совлат луо аса хъуна,

Иэделлачу хъан некъашна юьххьехъ?

Хъайн клантана лун дерриг ахъа.

Со хъуна нана ю, ден метта ю –

Хъехар дан, кхаъ лаа сан декхар ду,

Ткъа хьо длахлътти къонаха хилла.

***

Съгара совлатна длаэца

Сахуьлуш гийлачу серлонца

Бовш болчу седанан и йовхо,

Беттаса – сан деган безамца.

Буьйсанна яьгна длаяйна

Йовхонан гийла це цуьнан,

Ткъа сан дог, йовхо луш суна,

Безамца догу-кха тайна.

Хьайн ойла елахь а шийла,

Длаэца сан дог ахь тийна,

Безаман царо дагийна,

Везначун айпаца дагца ийна.

***

Кест-кестта буйсанна йог1у-кха нана,

Бераллехъ санна, цо т1ехъ тодо юрг1а,

Хинцца бен со кхета

ца йоблла цунах,

Дерриге дийнахъ и ца тобу суна.

Сан уьсанг ю йоккха,

ю стол шуьйра...

Ткъа цунна, тешна ю, дерриге хаацара.

Цуьнан кучан юх лавцна, елха-кха

даггара, –

Со т1аккха, къар ца луш,

Сатасар глаьттина

Автор: Administrator

16.11.2018 07:45 - Обновлено 16.11.2018 07:46

нуьцкъала хир яра.

ЭхI, мама, сан нана,

хьо цхьаъ ю кхетар,

Хьайга дIацааларх,

кхетош ца дийцарх,

Харцдолчо, дог лазош, дагадо гуттар

Дегала хиларца латточу къийсамехь.

Ерриге буйсанна, дош алар доцуш,

Вай къамел даро а синтем бо дагна,

Иштта гуш долчу сан хазачу гIенаша

Ерриге халонаш яц-кха дIайошуш.

□

Юха а...

Юха а наб ца кхеташ

Чекхъели буйса, со хьобстуш,

Сан дог ду къахъегар дезаш,

Адамна вон дарах кхьоруш.

Маржа-яI, велар хьо хууш

Ас хьуна сагатдар тховса! –

Хьо хила тарлора лууш

Сан деган ойланаш хьаста.

Со йоблхур яц

ХIан-хIа со йоблхур яц хIинца,

Сатасар глаъттина

Автор: Administrator

16.11.2018 07:45 - Обновлено 16.11.2018 07:46

Лалур ю соьга тийналла.

Ирсо длатесначу цийнан

Не! санна, бляьргаш хьабдина.

Со сахъте кхерарца хьобжу,

Цхьамза бац шен болар лагдеш.

Шиъ даьлча хьо новкъа волу,

Ма сиха йобду-кх хьо, зама!

Тхо вовшехкъаьстича-м, зама,

Хаьа, хьо меллаша гур ю...

Дерриг а ган долуш санна,

Хетало – вай кхин гур дуй-те?!

Ахь соьга дуьйцур дац хетарш:

Эшац сох кѣхетар хьуна.

Кѣастаран кѣахьо а эшош,

Сайн даго гла дийр ду суна.

***

Хлан-хла, хир яц со сапарлат,

Синтем а суна карор бац.

Кхин керла лакхе яккха глѣташ,

Со лаьмнийн новкѣа обхур ю.

Кхачор бац и некѣ – чан цкѣа а,

Со некѣ клордийна соцур яц...

Ткѣа генахь суна гуш ю нехан

Сатасар глаьттина

Автор: Administrator

16.11.2018 07:45 - Обновлено 16.11.2018 07:46

Хлусамехъ йогу керла це.

Атта некъаш ас ца хоържу,

Халонашна леткъац со.

Генна хьалхахъ сирла йогуш,

Царо суна шен ницкъ ло.